

พหุ ตีกรรมการสื่อสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอาจารย์
วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2527

นายสัมพันธ์ พูนนารถ

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

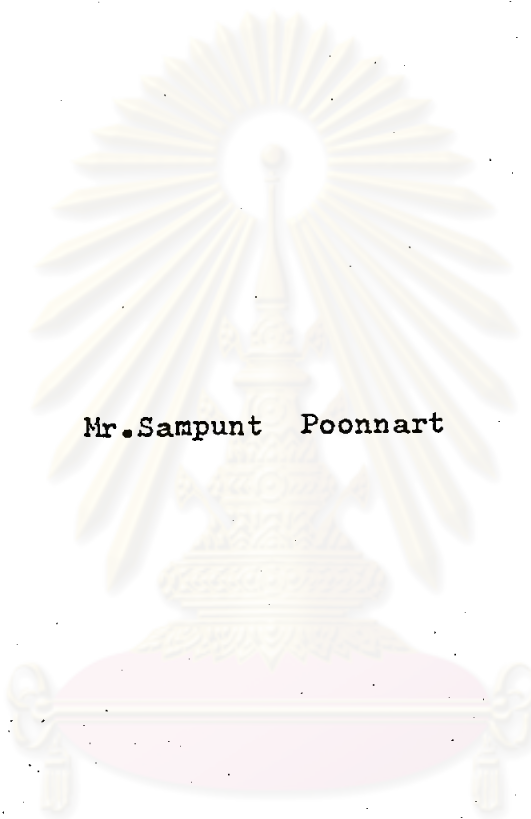
พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-870-2

013609

17880385

COMMUNICATION BEHAVIOR OF THE INSTRUCTORS OF
UTTARADIT TEACHERS' COLLEGE IN 1984

Mr. Sampunt Poonnart

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the requirements
for the Degree of Master of arts
Department of Public Relations
graduate School
Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พุทธธรรมการสื่อสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอาจารย์
วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2527

โดย นายสัมพันธ์ ฆูนนารอด

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จาระไน แกลโกศล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จาระไน แกลโกศล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประมว สตะเวทิน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   พฤติกรรมการสื่อสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอาจารย์
 วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2527

ชื่อนิสิต   นายสัมพันธ์ พูนนารณ

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จาระไน แกลโกศล

ภาควิชา   การประชาสัมพันธ์

ปีการศึกษา   2528

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสื่อที่ใช้นในการสื่อสารทางลายลักษณ์อักษร และทางวาจา ศึกษาระดับความสนใจในชนิดของข่าวสาร และศึกษาการรับข่าวสาร เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอาจารย์วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ ในปีการศึกษา 2527 รวมทั้งเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและคณาจารย์เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสาร ทิศทางการสื่อสาร และประเภทการสื่อสาร ตามลักษณะการปฏิบัติงานในหน้าที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากอาจารย์ วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ในปีการศึกษา 2527 จำนวน 144 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 136 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.40 เป็นของผู้บริหาร 40 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 29.4 และเป็นของคณาจารย์ 96 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.6 การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้วิธีเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลสรุปรวมของกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มคณาจารย์เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสาร ทิศทางการสื่อสาร และประเภทการสื่อสาร ปรากฏผลการวิจัยซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. อาจารย์วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ใช้วิธีการสื่อสารทางลายลักษณ์อักษรที่เป็นหนังสือ คำสั่งอยู่ในเกณฑ์มาก ที่เป็นป้ายประกาศข่าวสาร, หนังสือเวียน, บันทึกรายความ และวารสารประชาสัมพันธ์ อยู่ในเกณฑ์ที่พอประมาณ ส่วนเอกสารวิชาการ, จดหมายข่าว และจดหมายส่วนตัว อยู่ในเกณฑ์น้อย สำหรับวิธีการสื่อสารทางวาจาที่เป็นการพูดทางโทรศัพท์ภายใน, การประกาศเสียงตามสาย และการพบปะพูดคุยเป็นรายบุคคล อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนการประชุมคณะกรรมการ, การพบปะพูดคุยเป็นกลุ่ม และการประชุมคณาจารย์ อยู่ในเกณฑ์ที่พอประมาณ

2. ชนิดของข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่อาจารย์ให้ความสนใจตามลำดับมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับการสอนและอบรม, ข่าวเกี่ยวกับงานบริการทางวิชาการ, ข่าวเกี่ยวกับการผลิตผลงานทางวิชาการ, ข่าวเกี่ยวกับงานบริหาร, ข่าวเกี่ยวกับงานธุรการ, ข่าวเกี่ยวกับงานวิจัย, ข่าวเกี่ยวกับงานกิจกรรมนักศึกษา, ข่าวเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษา และข่าวเกี่ยวกับงานวัฒนธรรม

3. การรับข่าวสารของอาจารย์

3.1. ให้ความสนใจต่อข่าวสาร ฟังพอใจที่จะแสวงหาข่าวสาร และมีความกระตือรือร้นที่จะสนใจติดตามข่าวสาร อยู่ในเกณฑ์มาก

3.2. เปิดรับข่าวสารผ่านสื่อมวลชนลักษณะอักษรที่เป็นหนังสือคำสั่งอยู่เกณฑ์บ่อยครั้ง ที่เป็นเอกสารวิชาการ, จดหมายข่าว และจดหมายส่วนตัว อยู่ในเกณฑ์นานๆครั้ง รวมทั้งเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อทางวาจาที่เป็นการพบปะพูดคุยเป็นรายบุคคลอยู่ในเกณฑ์บ่อยครั้ง ที่เป็นการพูดทางโทรศัพท์ภายใน, การประกาศเสียงตามสาย, การประชุมคณะกรรมการ, การพบปะพูดคุยเป็นกลุ่ม และการประชุมณาจารย์ อยู่ในเกณฑ์บางครั้ง

3.3. ได้รับข่าวสารจากผู้บริหารไปยังอาจารย์ผ่านสื่อหนังสือคำสั่งอยู่ในเกณฑ์บ่อยครั้ง และผ่านจดหมายส่วนตัวอยู่ในเกณฑ์นานๆครั้ง ได้รับข่าวสารจากอาจารย์ไปยังผู้บริหารผ่านสื่อการพบปะพูดคุยเป็นรายบุคคล และการพูดทางโทรศัพท์ภายใน อยู่ในเกณฑ์บ่อยครั้ง และผ่านจดหมายส่วนตัวอยู่ในเกณฑ์นานๆครั้ง และได้รับข่าวสารระหว่างเพื่อนอาจารย์ด้วยกันผ่านสื่อการพบปะพูดคุยเป็นรายบุคคล และการพูดทางโทรศัพท์ภายใน อยู่ในเกณฑ์บ่อยครั้ง และผ่านจดหมายส่วนตัวอยู่ในเกณฑ์นานๆครั้ง

3.4. ข่าวสารที่ได้รับมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับงานสอนและอบรมอยู่ในเกณฑ์บ่อยครั้ง และมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับงานวัฒนธรรมและงานวิจัยอยู่ในเกณฑ์นานๆ จะได้รับบ้าง

3.5. เคยพบปะพูดคุย, รากงานข่าวสาร, ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิทยุวิจารณ์ หรือ ปรัชญาทาร์ก และแจ้งเวียนข่าวสาร ให้เพื่อนอาจารย์ทราบ อยู่ในเกณฑ์บางครั้ง และเคยกระจายข่าวสาร, จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการและการประชุมณาจารย์ ตลอดจนเผยแพร่ข่าวสารให้เพื่อนอาจารย์ทราบ อยู่ในเกณฑ์นานๆครั้ง

3.6. ได้นำข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ เป็นงานสอนและอบรมไปปฏิบัติด้วยตนเอง, มีส่วนช่วยเหลือในการปฏิบัติงานบริการทางวิชาการ งานบริหารงานธุรการ งานกิจกรรมนักศึกษา งานผลิตผลงานทางวิชาการ งานนิเทศการศึกษา และงานวัฒนธรรม และรับรู้ว่ามี การปฏิบัติงานวิจัย

3.7. ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า อาจารย์ทุกคนควรปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ ด้วยตนเอง รวมทั้งมีความคิดเห็นว่าจะแนะนำและยกย่อนำให้อาจารย์ท่านอื่นปฏิบัติงานในหน้าที่อยู่ในเกณฑ์เท่ากัน

3.8. วิธีการแนะนำให้อาจารย์ท่านอื่นปฏิบัติงานในหน้าที่โดยการพบปะพูดคุยกับเพื่อนอาจารย์เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มอยู่ในเกณฑ์บางครั้ง โดยการเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหาร, เขียนบทความหรือข่าวสารเผยแพร่ในจดหมายข่าว วารสารประชาสัมพันธ์ และเอกสารวิชาการ รวมทั้งเขียนเป็นจดหมายส่วนตัว อยู่ในเกณฑ์นานๆ ครั้ง

4. จากสมมติฐานที่ว่าผู้บริหารและคณาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารแบบทางการและแบบไม่เป็นทางการ หิตทางการสื่อสารจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน และระหว่างเพื่อนอาจารย์ด้วยกัน และประเภทการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มย่อย และการสื่อสารสาธารณะ ตามลักษณะการปฏิบัติงานในหน้าที่ เมื่อไ้ค้นำค่าเฉลี่ยที่เป็นผลสรุปรวมของความคิดเห็นในแต่ละด้านมาเปรียบเทียบกันแล้วพบว่าผู้บริหารและคณาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกันจริง ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทุกข้อ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Communication Behavior of the instructors of
 Uttaradit Teachers'College in 1984.

Name   Mr.Sampunt Poonnart

Thesis Advisor   Assistant Professor Jaranai Glaegosol

Department   Public Relations

Academic Year   1985

ABSTRACT

The purposes of this study are to find the channels utilized for written and spoken communication by the instructors of Uttaradit Teachers'College, to find the levels of instructors' interest in flow of organization information, to find how the instructors obtain organization information, and to compare between the opinion of administrators and instructors on the patterns, the directions and the types of organization communication.

Questionnaires were distributed to 144 instructors of Uttaradit Teachers'College who functioned during 1984. And all of 136 completed questionnaires or 94.40 % were returned. Among these are from 40 administrators or 29.4 % and 96 instructors or 70.6 % of the total. The data were analyzed and presented in terms of percentages, means, and standard deviation whereas the hypotheses were verified by the comparison of total means of each group on the opinion about patterns, directions and types of communication utilized in Uttaradit Teachers'College administrative information system.

The results of the study are as follow :

1. The instructors of Uttaradit Teachers'College mostly communicate in written by means of letter of jobs obligation;

moderately by means of information board, circular letters, annotations and public relation journals; and lowestly by means of academic documents, newsletters and personal letters. And they mostly communicate in spoken by means of on-campus telephone, on-lined announcement and interpersonal discussion; and moderately by means of committee conference, group meeting and college staff conference.

2. The instructors' interest in organization information are respective as follows : teaching, inservice education, academic work, administration, business affairs, research, student affairs, educational supervision and culture.

3. Obtaining information

3.1 The instructors are highly interested in the information, satisfied to search for information and try to obtain the information concerning their jobs.

3.2 In case of written communication instructors frequently obtain the information on their jobs from letters of jobs obligation, but seldom obtain it from academic documents, newsletters and personal letters. In case of spoken communication the instructors frequently obtain the information from interpersonal discussion and merely sometimes obtain it from on-campus telephone, on-lined announcement, committee conference, group conference and college staff conference.

3.3 The information about the jobs are often sent from the administrators to the instructors by means of personal letters, but frequently sent from instructors to the administrators by means of interpersonal discussion and on-campus telephone. Personal letters are seldom used. Information among colleagues flows through interpersonal conference, on-campus telephone and

personal letters at low rate of frequency.

3.4 The information concerning teaching and in-service education is frequently obtained but with least frequent on the matter concerning culture and research.

3.5 The instructors merely sometimes contact with colleagues through chatting, report, retell, exchange of ideas criticize or consult, and circulate information among colleagues. They rarely organize committee conference or college staff conference or spread out the information to the colleagues.

3.6 The obtained information about the teaching and in-service education are applied to their daily duties and slightly beneficial to the acknowledgement of academic, administrative, clerical, and student activity, academic productivity, education supervision, cultural, and research practice.

3.7 Most of the instructors of College remarks that every instructor should perform his own duty, and they will advise others about the jobs.

3.8 The sometimes advise others about the duty through individual and sometimes group contacts with colleagues. They only once in a while propose the opinion to administrators, write articles or news in college advise others newsletters, public relations journals, and other academic publication and personal letters.

4. From the hypotheses, the opinion of the administrators and the instructors concerning about the patterns of formal and informal communication, the directions of downward, upward and horizontal communication, and the types of interpersonal, small group and public communication on the instructors jobs were different, which means that all of the hypotheses of the study are accepted.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆของผู้ช่วยศาสตราจารย์จาระไน แกลโกศล อาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำอีกมากมายจากรองศาสตราจารย์ ดร. ประเมสตะเวทิน และอาจารย์ ดร.พีระ จิโรโสภณ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบพระคุณ ดร.อำรุง จันทวานิช แห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ขอขอบคุณ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า, อาจารย์โสภณมิล มีทรัพย์, รวมทั้งอาจารย์อานาจ สุวรรณสันติสุข แห่งวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในคำให้คำแนะนำสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนขอขอบคุณ ดร.อัญชลี วงศ์หล้า แห่งวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ เช่นเดียวกัน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือตรวจสอบและซักเถลาบหัตถ์ยอทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณธাত্রี รั้วเจริญ แห่งฝ่ายประชาสัมพันธ์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการเขียนโปรแกรมและส่งข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ และขอขอบคุณอาจารย์อรพินธุ์ พูนนารณ แห่งวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ ที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนขอขอบคุณอาจารย์วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สัมพันธ์ พูนนารณ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
รายการตารางประกอบ.....	๙
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
คำจำกัดความ.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
2 ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การสื่อสารในองค์กร.....	9
พฤติกรรมการสื่อสารในองค์กร.....	11
ลักษณะการสื่อสารในองค์กร.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	34
ประชากร.....	34
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	34
การวัดตัวแปร.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
	ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	43
	ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของอาจารย์วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์.....	52
	ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้บริหารและคณาจารย์เกี่ยวกับ รูปแบบการสื่อสาร ทิศทางการสื่อสาร และ ประเภทการสื่อสาร ที่เกิดขึ้นตามลักษณะการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของอาจารย์วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์.....	73
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	86
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	86
	สมมติฐานของการวิจัย.....	86
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	87
	สรุปผลการวิจัย.....	88
	อภิปรายผลการวิจัย.....	95
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	106
	บรรณานุกรม.....	109
	ภาคผนวก ก.....	115
	ประวัติผู้เขียน.....	134

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัด..... 44
2	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ..... 45
3	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ..... 46
4	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิสูงสุด..... 47
5	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน..... 48
6	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ..... 49
7	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารและ คณาจารย์..... 50
8	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามงานที่ใช้เวลาปฏิบัติมากที่สุด. 51
9	วิธีการที่ใช้ในการสื่อสารทางลายลักษณ์อักษร..... 53
10	วิธีการที่ใช้ในการสื่อสารทางวาจา..... 54
11	ลำดับที่ความสนใจในชนิดของข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของ อาจารย์วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์..... 56
12	ความสนใจต่อข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอาจารย์ วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์..... 58
13	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ..... 59
14	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากช่องทางต่างๆ..... 60
15	การเปิดรับข่าวสารจากผู้บริหารไปยังอาจารย์..... 61
16	การเปิดรับข่าวสารจากอาจารย์ไปยังผู้บริหาร..... 62
17	การเปิดรับข่าวสารจากเพื่อนอาจารย์ด้วยกัน..... 63
18	การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่..... 64
19	เนื้อหาสาระของข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่..... 65
20	พฤติกรรมหลังการรับข่าวสาร..... 67
21	การนำข่าวสารไปปฏิบัติงานในหน้าที่..... 69

ตารางที่

22	การแนะนำให้คนอื่นปฏิบัติงานในหน้าที่.....	71
23	วิธีการแนะนำให้คนอื่นปฏิบัติงานในหน้าที่.....	72
24	รูปแบบการสื่อสารแบบทางการ.....	74
25	รูปแบบการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ.....	75
26	ทิศทางการสื่อสารจากบนลงล่าง.....	77
27	ทิศทางการสื่อสารจากล่างขึ้นบน.....	78
28	ทิศทางการสื่อสารระหว่างเพื่อนอาจารย์ด้วยกัน.....	80
29	ประเภทการสื่อสารระหว่างบุคคล.....	81
30	ประเภทการสื่อสารกลุ่มย่อย.....	83
31	ประเภทการสื่อสารสาธารณะ.....	84

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย